

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 40/2012-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. januára 2012 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. Š. Š., T., ktorou namieta porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obdo/10/2011 a jeho uznesením z 31. mája 2011, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. Š. Š. o d m i e t a z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. septembra 2011 doručená sťažnosť Ing. Š. Š., T. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obdo/10/2011 a jeho uznesením z 31. mája 2011.

Zo sťažnosti sťažovateľa a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ uzavrel s advokátom JUDr. J. K. zmluvu o poskytnutí právnych služieb - „Predmetom právnej pomoci bolo zastupovanie na súde vo veci výstavby plynovodu v obci C. Za právnu pomoc bola dohodnutá odmena podielová 20% zo sumy, ktorá bude žalovanému súdom priznaná nad sumu 380.000,- Sk. Do sumy 380.000,- Sk odmena zmluvná (paušálna) 15.000,- Sk.“.

Pred skončením súdneho konania sťažovateľ 11. februára 2008 odvolal právneho zástupcovi splnomocnenie a odstúpil od zmluvy o poskytnutí právnych služieb.

„Žalobca po odvolaní plnomocenstva nerešpektoval zmluvu, ktorá platila do odvolania plnomocenstva a v rozpore so zmluvou si vyúčtoval faktúrou vystavenou dňa 28. 04. 2008 tarifnú odmenu. Žalobca žalovaného poučením, že na takúto odmenu má nárok, uviedol do omylu a žalovaný začal plniť. Neskôr k dohode nedošlo, faktúra uhradená v plnej výške nebola. Žalobca sa v k. č. 36 Cb/153/2009 domáhal úhrady fakturovanej tarifnej odmeny a žalovaný cestou súdu v k. č. 36Cb/38/2011 požadoval vrátiť späť to, o čo sa advokát neoprávnene obohatil. ...

Súd prvého stupňa rozsudkom 36Cb/153/2009 - 53 zo dňa 11. decembra 2009 priznal žalobcovi nárok na tarifnú odmenu namiesto zmluvne dohodnutej paušálnej a podielovej odmeny. ...

Krajský súd v Trenčíne rozsudkom 8Cob/21/2010-93 zo dňa 29. septembra 2010 potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa - žalobcovi priznal tarifnú odmenu. Odvolací súd pripustil proti svojmu rozsudku dovolanie na otázku, či v prípade zániku zmluvného vzťahu zo zmluvy, predmetom ktorej bolo poskytovanie právnych služieb advokátom, výpoveďou zo strany zastúpeného skôr, než došlo k výsledku v zastupovanej veci, ak medzi zastúpeným a zástupcom (advokátom) bola dohoda o paušálnej a podielovej odmeny z prisúdenej pohľadávky v sporovej veci, možno s ohľadom na nemožnosť vyčíslenia takejto odmeny vychádzať pri jej výpočte z ustanovení vyhlášky o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb o tarifnej odmeny a túto určiť z hodnoty veci podľa počtu úkonov právnej služby.“

Sťažovateľ v sťažnosti poukazuje na to, že na účely podania dovolania požiadal viacerých advokátov o zastupovanie v dovolacom konaní, pričom oslovení advokáti mali

jeho žiadosť odmietnuť. Sťažovateľ požiadal JUDr. A. P., aby mu ponúkol vhodného advokáta, ktorý na jeho žiadosť „*nereagoval, vhodného advokáta... neponúkol*“. Poukázal tiež na to, že ani konajúci súd mu inú možnosť neponúkol, „*a preto v snahe domôcť sa spravodlivosti som prijal do zamestnania Mgr. M. P., ktorého som poveril konaním na súde dovolacom. ...*

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením zo dňa 31. mája 2011 zn. 1Obdo/10/2011-158 rozhodol, že konanie o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 8Cob/21/2010-93 zo dňa 29. septembra 2010 zastavuje. Svoje rozhodnutie odôvodňuje tým, že ako fyzická osoba na rozdiel od právnickej osoby dovolateľ nemôže poveriť svojho zamestnanca, aby za ňu na súde konal, môže len udeliť plnomocenstvo advokátovi.

Podľa názoru dovolacieho súdu za fyzickú osobu môže iná fyzická osoba pred súdom konať len ako zástupca. Môže ísť o zákonného zástupcu procesne nespôsobilej fyzickej osoby (pre nedostatok veku alebo pre pozbavenie alebo obmedzenie na právne úkony), zástupcu na základe rozhodnutia súdu (opatrovník) alebo zástupcu na základe plnomocenstva (napr. advokát), ktorého si zvolila sama zastúpená fyzická osoba, alebo ktorého jej vybral jej zástupca (zákonný alebo ustanovený súdom). Fyzická osoba však na rozdiel od právnickej osoby nemôže poveriť svojho zamestnanca, aby za ňu na súde konal. ...

Naviac poukazujem na to, že Okresný súd Trenčín, výzvou zo dňa 09. 03. 2011 č. 36Cb/153/2009 požaduje od dovolateľa predložiť pracovnú zmluvu zamestnanca Mgr. M. P., doklad o tom, že zamestnanec Mgr. M. P. má právnické vzdelanie a jeho presnú adresu bydliska. Ako z listu súdu vyplýva uvedené žiada splniť - preukázať za účelom splnenia procesných podmienok. Dňa 24. 03. 2011 som súdu prvého stupňa doručil to, čo súd požadoval, čím boli splnené procesné podmienky dovolacieho konania. Po tomto podaní som nebol súdom poučený o tom, že by podmienka zastúpenia nebola splnená. Súd prvého stupňa zasiela dovolanie súdu dovolaciemu.

Ako som dokázal, súd prvého stupňa po podaní dovolateľa dňa 24. 03. 2011 nevidel nedostatok podmienky konania (zastúpenie advokátom) tak, ako ju vidí súd dovolací a chcem zdôrazniť, že súd dovolací sa ani nepokúsil nedostatok podmienky konania ako ju sám vidí odstrániť a v rozpore s § 104 ods. 2 OSP konanie zastavil.“.

Sťažovateľ tvrdí, že najvyšší súd postupom v namietanom konaní a svojím uznesením z 31. mája 2011 porušil jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

„Taktiež bola porušená zásada rovnosti zbraní. Žalobca - advokát mal odlišné postavenie ako žalovaný. Žalovanému advokáti a aj advokátska komora odmietli právnu pomoc, čím sa snažili žalovanému znemožniť dovolať sa spravodlivosti na súde dovolacom.

Taktiež považujem za nespravodlivé - diskriminačné Najvyšším súdom Slovenskej republiky zvýhodňovať podnikateľov - právnické osoby voči podnikateľom osobám fyzickým v dovolacom konaní tým, že umožňuje zastúpenie zamestnancom jedine právnickým osobám.“

Na základe týchto skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd, po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol týmto nálezom:

„1. Sťažnosti sa vyhovuje

2. Najvyšší súd Slovenskej republiky postupom a uznesením zo dňa 31. mája 2011, sp. zn. 1 Obdo/10/2011-158, ktorým dovolanie žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 8Cob/21/2010-93 zo dňa 29. septembra 2010 zastavil, porušil právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv.

3. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 31. mája 2011 sp. zn. 1 Obdo/10/2011-158 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

4. Sťažovateľovi priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 500 eur (slovom: päťsto eur), ktoré je Najvyšší súd povinný mu vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť trovy konania v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi upravujúcimi platenie a náhradu trov konania.“

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo

slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z tohto ústavného postavenia vyplýva, že úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch do týchto práv alebo slobôd rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. V nadväznosti na to nie je ústavný súd zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

V sťažnosti sťažovateľ namietal porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obdo/10/2011 a jeho uznesením z 31. mája 2011.

Najvyšší súd v odôvodnení namietaného uznesenia č. k. 1 Obdo/10/2011-158 z 31. mája 2011, ktorým zastavil konanie o dovolaní sťažovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 8 Cob/21/2010-93 z 29. septembra 2010, v prvom rade poukázal na procesnú aktivitu Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“), ktorá smerovala k odstráneniu nedostatku právneho zastúpenia sťažovateľa. V tejto súvislosti najvyšší súd uviedol:

„V prejednávacom prípade súd prvého stupňa uznesením č. k. 36Cb/153/2009-116 zo dňa 8. 12. 2010 uložil žalovanému, aby do 10 dní od doručenia tohto uznesenia opravil a doplnil svoje podanie označené ako dovolanie o. i. aj doplnením plnomocenstva na zastupovanie žalovaného v konaní o dovolaní, nakoľko s poukazom na § 241 ods. 1 posledná veta OSP, musí byť dovolateľ povinne právne zastúpený v prípade, ak nemá sám právnické vzdelanie. Na výzvu súdu žalovaný odpovedal podaním zo dňa 20. 12. 2010, ktorého prílohou bol list žalovaného datovaný rovnako 20. 12. 2010 a plnomocenstvo s tým istým dátumom udelené JUDr. A. P., na zastupovanie žalovaného v konaní na Najvyššom súde Slovenskej republiky vo veci dovolania proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 8Cob/21/2010-93 zo dňa 29. 9. 2010. V liste adresovanom JUDr. A. P. žalovaný uviedol, že doposiaľ od neho nedostal odpoveď na svoj predchádzajúci list zo dňa 27. 10. 2010, ktorým ho žiadal o ponúknutie vhodného advokáta na zastupovanie v predmetnej veci. Preto sa na neho obracia s prosbou o prijatie plnomocenstva, ktoré mu zasiela v troch rovnopisoch a žiada o jeho potvrdenie a zaslanie na svoju adresu. Výzvou zo dňa 3. 2. 2011 súd prvého stupňa vyzval JUDr. A. P. na oznámenie, či je právnym zástupcom žalovaného v konaní pod sp. zn. 36Cb/153/2009 a v kladnom prípade, aby súdu predložil plnomocenstvo podpísané splnomocniteľom aj splnomocnencom. Z jeho odpovede zo dňa 16. 2. 2011 vyplýva, že žiadne plnomocenstvo od Ing. Š. Š. nedostal a ani neprijal, o čom žalovaného tiež informoval. Vzhľadom k tomu, že má pozastavený výkon advokácie z dôvodu pracovného pomeru so Slovenskou advokátskou komorou, by ho ani nemohol zastupovať. Žalovaného tiež informoval o tom, že v zmysle platného zákona o advokácii Slovenská advokátska komora nemá oprávnenie ustanoviť mu advokáta, také oprávnenie má iba súd podľa § 30 OSP alebo Centrum právnej pomoci podľa zákona č. 527/2003 Z. z. Dňa 14. 2. 2011 žalovaný doručil na Najvyšší súd SR poverenie zo dňa 11. 2. 2011 udelené zamestnancovi Mgr. M. P. na zastupovanie vo veci dovolania proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č.

k. 8Cob/21/2010-93 zo dňa 29. 9. 2010. Svoj postup odôvodnil tým, že Slovenská advokátska komora mu neponúkla vhodného advokáta na zastupovanie pred NS SR, a preto prijal do zamestnania zamestnanca s právnickým vzdelaním. Na výzvu prvostupňového súdu žalovaný následne predložil fotokópiu Dohody o vykonaní práce zo dňa 10. 2. 2011 uzavretej, so zamestnancom Mgr. M. P. a fotokópiu diplomu menovaného ako dokladu o získaní vysokoškolského vzdelania absolvovaním štúdia v magisterskom študijnom programe právo s tým, že originály týchto dokumentov súdu zaslal k sp. zn. 18Cb/744/1999. Pre úplnosť treba uviesť, že uznesením č. k. 36Cb/153/2009-114 zo dňa 8. 12. 2010 Okresný súd Trenčín nepriznal žalovanému oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. Žalovaný sa proti tomuto rozhodnutiu odvolal, ešte pred rozhodnutím odvolacieho súdu však svoje odvolanie zobral späť a súdny poplatok za dovolanie (vyrubený výzvou zo dňa 8. 11. 2010) zaplatil.

Z uvedeného je zrejmé, že súd prvého stupňa urobil opatrenia (ktoré vzhľadom na okolnosti daného prípadu prichádzali do úvahy), aby dovolateľovi pomohol odstrániť nedostatok podmienky dovolacieho konania, spočívajúci v chýbajúcom zastúpení dovolateľa advokátom. Dovolateľ napriek výzve súdu nepredložil platnú plnú moc udelenú advokátovi na zastupovanie v dovolacom konaní. Ustanovenie zástupcu z radov advokátov neprichádzalo do úvahy, nakoľko dovolateľ nespĺňal predpoklady pre oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. Z vyjadrení dovolateľa zároveň vyplýva, že nemá právnické vzdelanie.“

V ďalšej časti odôvodnenia svojho uznesenia najvyšší súd uviedol svoj právny názor týkajúci sa podmienky právneho zastúpenia účastníka v dovolacom konaní, pričom v tejto súvislosti uviedol:

„Zastúpenie zamestnancom s právnickým vzdelaním, s ktorým dovolateľ uzavrel dohodu o vykonaní práce, dovolací súd nemohol akceptovať, pretože táto výnimka zo zásady povinného zastúpenia dovolateľa advokátom sa vzťahuje výlučne na prípady, keď je dovolateľom právnická osoba. Ustanovenie § 241 ods. 1 OSP treba totiž vykladať v spojení so všeobecnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku o konaní fyzických a právnických osôb pred súdom a o zastúpení (§§ 18 - 31a OSP), ktoré nadväzujú na hmotnoprávnu úpravu fyzických a právnických osôb ako účastníkov občianskoprávných

vzťahov (§§ 7 - 21 Občianskeho zákonníka, ďalej len OZ). Podľa tejto úpravy fyzická osoba koná pred súdom sama alebo za ňu koná jej zástupca. Právnická osoba môže konať iba prostredníctvom fyzických osôb. Fyzické osoby oprávnené konať pred súdom za právnickú osobu vymenúva § 21 ods. 1 OSP pod písmenami a/ až d/. Právnická osoba koná priamo prostredníctvom týchto fyzických osôb, ich úkony sú priamo úkonmi právnickej osoby. Nejde teda o zastúpenie v zmysle §§ 24 až 28 OSP. V prvom rade sú to štatutárne orgány právnickej osoby (§ 21 ods. 1 písm. a/ OSP), ktorých všeobecnú definíciu obsahuje § 20 ods. 1 OZ. Sú oprávnené konať za právnickú osobu vo všetkých veciach a toto ich oprávnenie môže vyplývať zo zmluvy o zriadení právnickej osoby, zo zakladacej listiny alebo priamo zo zákona. Ďalšiu skupinu fyzických osôb s oprávnením konať pred súdom za právnickú osobu predstavujú poverení zamestnanci právnickej osoby (§ 21 ods. 1 písm. b/ OSP). Podľa § 20 ods. 2 OZ, za právnickú osobu môžu robiť právne úkony aj iní jej pracovníci alebo členovia, pokiaľ je to určené vo vnútorných predpisoch právnickej osoby alebo je to vzhľadom na ich pracovné zaradenie obvyklé. Tieto osoby preukazujú svoje oprávnenie konať pred súdom za právnickú osobu predložením poverenia udeleného štatutárnym orgánom príslušnej právnickej osoby. Toto poverenie treba odlišiť od plnomocenstva, ktoré udeľuje účastník konania zástupcovi (§ 28 OSP). Aj právnická osoba sa pochopiteľne môže dať v konaní pred súdom zastúpiť zástupcom, ktorému udelí písomnú plnú moc. Za fyzickú osobu môže iná fyzická osoba pred súdom konať len ako jej zástupca. Môže ísť o zákonného zástupcu procesné nespôsobilej fyzickej osoby (pre nedostatok veku alebo pre pozbavenie alebo obmedzenie spôsobilosti na právne úkony), zástupcu na základe rozhodnutia súdu (opatrovník) alebo zástupcu na základe plnomocenstva (napr. advokát), ktorého si zvolila sama zastúpená fyzická osoba, alebo ktorého jej vybral jej zástupca (zákonný alebo ustanovený súdom). Fyzická osoba však na rozdiel od právnickej osoby nemôže poveriť svojho zamestnanca, aby za ňu na súde konal. Môže mu len udeliť plnomocenstvo na zastupovanie v konaní pred súdom (ide o situáciu predpokladanú ustanovením § 27 ods. 1 OSP). Takéto zastúpenie ale neprichádza do úvahy v prípade dovolateľa, t. j. účastníka konania, ktorý podal dovolanie. Zákon v ustanovení § 241 ods. 1 OSP vyžaduje zastúpenie dovolateľa nie akýmkoľvek zástupcom s právnickým vzdelaním ale len advokátom, teda osobou, ktorá je v zmysle zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský

zákon) v znení neskorších predpisov, zapísaná do zoznamu advokátov, ktorý vedie Slovenská advokátska komora, alebo je euroadvokátom alebo zahraničným advokátom. Z tejto zásady platia už spomínané výnimky, ktoré (keďže ide o výnimky) treba vykladať reštriktívne. V prípade týchto výnimiek už nejde o zastúpenie na základe plnomocenstva ale o priame konanie dovolateľa. Prvou takou výnimkou je situácia, keď má dovolateľ sám právnické vzdelanie, táto výnimka sa pochopiteľne uplatní len za predpokladu, že dovolateľom je fyzická osoba. Ak je dovolateľ právnická osoba, musí mať právnické vzdelanie jeho zamestnanec alebo člen s oprávnením konať za právnickú osobu v zmysle § 20 ods. 2 OZ. Povinné zastúpenie dovolateľa advokátom nie je len akousi formalitou, ako sa zrejme (a treba dodať, že mylne) domnieva dovolateľ. Zmyslom tohto inštitútu je v prvom rade zaistenie ochrany práv a právom chránených záujmov účastníka konania. Preskúvanie zákonnosti a správnosti rozhodnutia v dovolacom konaní spočíva najmä v zisťovaní, či v predchádzajúcom konaní na odvolacom súde, ale aj na súde prvého stupňa, nedošlo k takým procesným vadám, ktoré mohli mať vplyv na správnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia. Keďže konanie o dovolaní sa riadi prísnyimi procesnými pravidlami a dovolací súd je s výnimkou väd podľa § 237 OSP viazaný rozsahom a dôvodmi dovolania, pričom rozhoduje spravidla bez nariadenia pojednávania, je dôležité, aby toto podanie vypracovala osoba znalá práva, a to vrátane predpisov upravujúcich konanie pred súdom. V konečnom dôsledku sa tým prispieva aj k rýchlejšiemu a hospodárnejšiemu rozhodovaniu dovolacieho súdu. Postup, ktorý zvolil dovolateľ v danej veci je s týmto účelom v priamom rozpore.“

Na základe citovaných skutočností najvyšší súd konanie o odvolaní sťažovateľa podľa § 104 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) v spojení s § 243c OSP zastavil bez toho, aby sa zaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozsudku krajského súdu.

Základom argumentácie sťažovateľa je jeho nesúhlas s právnym názorom najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu, ktorý zastavil dovolacie konanie, pretože dospel k záveru, že sťažovateľ ako fyzická osoba na rozdiel od právnickej osoby nemôže poveriť svojho zamestnanca, aby za neho na súde konal. Sťažovateľ tiež namieta, že najvyšší súd

konanie zastavil bez toho, aby sa pokúsil odstrániť namietaný nedostatok (podmienky) konania.

Podľa § 104 ods. 2 OSP ak ide o nedostatok podmienky konania, ktorý možno odstrániť, súd urobí pre to vhodné opatrenia. Pritom spravidla môže pokračovať v konaní, ale nesmie vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Ak sa nepodarí nedostatok podmienky konania odstrániť, konanie zastaví.

Podľa § 241 ods. 4 OSP súd prvého stupňa vyzve toho, kto podal dovolanie, aby nesprávne, neúplné alebo nezrozumiteľné dovolanie alebo dovolanie, ktoré neobsahuje náležitosti podľa odseku 1, v určenej lehote doplnil alebo opravil. Ak sa aj napriek výzve súdu v lehote desiatich dní dovolanie neopraví alebo nedoplní, predloží súd prvého stupňa dovolanie na rozhodnutie dovolaciemu súdu.

Podľa § 241 ods. 1 OSP v dovolaní sa musí popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu a z akých dôvodov sa toto rozhodnutie napadá, prípadne ktoré dôkazy by sa mali vykonať na preukázanie dôvodov dovolania a čoho sa dovolateľ domáha. Dovolateľ musí byť zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý za neho koná.

K námietke sťažovateľa, že dovolací súd zastavil konanie o dovolaní bez toho, aby sa pokúsil odstrániť nedostatok podmienky právneho zastúpenia sťažovateľa, ústavný súd uvádza, že táto námietka je neopodstatnená. Z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku vyplýva, že účastník podáva dovolanie na súde, ktorý rozhodoval v prvom stupni (§ 240 ods. 1 OSP), s tým, že tento súd vyzve účastníka, aby doplnil alebo opravil nesprávne, neúplné alebo nezrozumiteľné dovolanie alebo dovolanie, ktoré neobsahuje náležitosti podľa § 241 ods. 1 OSP vrátane podmienky právneho zastúpenia (§ 241 ods. 4 OSP). Z odôvodnenia namietaného uznesenia najvyššieho súdu z 31. mája 2011 vyplýva, že okresný súd ako súd prvého stupňa svojou procesnou aktivitou v súlade s § 104 ods. 2 v spojení s § 241 ods. 4 OSP sa pokúsil odstrániť nedostatok podmienky kvalifikovaného

zastúpenia sťažovateľa. Uznesením z 8. decembra 2010 č. k. 36 Cb/153/2009-116 sťažovateľa vyzval, aby doplnil a opravil svoje podanie označené ako dovolanie o. i. aj predložením plnej moci na zastupovanie. Výzvou z 3. februára 2011 adresovanou Slovenskej advokátskej komore zisťoval pravdivosť splnomocnenia, ktoré predložil sťažovateľ. Ďalšou výzvou vyzval sťažovateľa, aby predložil dohodu o vykonaní práce uzavretú s Mgr. M. P. a tiež doklad o dosiahnutom vzdelaní tohto zástupcu. Z uvedených skutočností je zrejmé, že okresný súd sa pokúsil odstrániť nedostatok podmienky právneho zastúpenia sťažovateľa primeranou a dostatočnou aktivitou. Pokiaľ ide o výzvu okresného súdu vo vzťahu k zástupcovi Mgr. M. P., uvedený postup nijako neprejudikoval záver o tom, že podmienka právneho zastúpenia je u sťažovateľa splnená jeho zastúpením Mgr. M. P. Z § 241 ods. 4 OSP vyplýva, že okresný súd ako súd prvého stupňa nerozhoduje o tom, či podanie má všetky náležitosti dovolania, prípadne o tom, či je splnená podmienka právneho zastúpenia účastníka. O týchto skutočnostiach stále rozhoduje dovolací súd, úlohou súdu prvého stupňa je primeranou procesnou aktivitou sa pokúsiť odstrániť nedostatky dovolania, prípadne zaobstarať dostatočné podklady na rozhodnutie dovolacieho súdu aj o podmienkach konania.

Pokiaľ ide o nesúhlas sťažovateľa s právnym názorom najvyššieho súdu o tom, že fyzická osoba na rozdiel od právnickej osoby nemôže poveriť svojho zamestnanca, aby za ňu na súde konal, ústavný súd konštatuje, že ani táto námietka sťažovateľa nie je dôvodná. V tejto súvislosti je potrebné vychádzať z toho, že z povahy veci vyplýva, že pred súdom môže konať osobne len účastník konania, ktorý je fyzickou osobou. Právnické osoby môžu v konaní pred súdom vykonávať svoje procesné práva a povinnosti len prostredníctvom fyzických osôb. V § 21 OSP sú uvedené fyzické osoby, ktoré sú oprávnené konať za právnickú osobu ako účastníka konania. Osobou oprávnenou konať za právnickú osobu je aj zamestnanec, poverený jej štatutárnym orgánom. Konanie fyzických osôb uvedených v § 21 OSP predstavuje úkony samotnej právnickej osoby, nejde preto o konanie zástupcu právnickej osoby podľa § 24 a nasl. OSP. Možnosť, aby za účastníka konania – fyzickú osobu mohol pred súdom konať jeho zamestnanec v rovnakej podobe a s rovnakými dôsledkami, ako uvádza § 21 OSP v prípade konania zamestnanca (člena) za účastníka právnickú osobu, Občiansky súdny poriadok a ani iný všeobecne záväzný právny predpis

nepripúšťa (pozri napr. uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky z 28. marca 2001 sp. zn. 21 Cdo 1841/2000). Z týchto dôvodov je právny názor najvyššieho súdu, na základe ktorého konanie o dovolaní sťažovateľa zastavil z dôvodu, že sťažovateľ ako fyzická osoba na rozdiel od právnickej osoby nemôže poveriť svojho zamestnanca, aby za neho na súde konal, legitímny a ústavne udržateľný a rozhodne nie arbitrárny. Najvyšší súd svoje rozhodnutie dostatočne a zrozumiteľne odôvodnil, preto jeho rozhodnutie nemožno považovať ani za zjavne neodôvodnené.

Ústavný súd na základe uvedeného konštatuje, že postup najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu v namietanom konaní a jeho uznesenie z 31. mája 2011, ktorým zastavil konanie o dovolaní sťažovateľa, nemá znaky arbitrárnosti, t. j. svojvôle, je v súlade s procesnoprávnymi predpismi (napr. § 104 ods. 2, § 241 ods. 1, § 241 ods. 4 OSP) s tým, že najvyšší súd ako dovolací súd svoje závery primerane odôvodnil. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej konšatoval, že postup súdneho orgánu, ktorý koná v súlade s procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi konania v občianskoprávnej alebo trestnoprávnej veci, nemožno považovať za porušenie práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97). Ústavný súd nezistil žiadne také skutočnosti, ktoré by naznačovali možnosť porušenia práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v namietanom konaní a jeho uznesením z 31. mája 2011. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad § 104 ods. 2 OSP a § 241 ods. 1 OSP najvyšším súdom ako dovolacím súdom takéto nedostatky nevykazuje.

Z uvedených dôvodov je sťažnosť sťažovateľa zjavne neopodstatnená pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom najvyššieho súdu v namietanom konaní a jeho uznesením z 31. mája 2011 a namietaným porušením práva sťažovateľa podľa čl. 6

ods. 1 dohovoru. Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v sťažnosti.

V súvislosti s tou časťou sťažnosti, v ktorej sťažovateľ poukazuje na diskriminačný (a teda protiústavný) charakter rozdielnej právnej úpravy pre fyzické osoby a právnické osoby pri ich právnom zastupovaní v dovolacom konaní, ústavný súd považoval za potrebné nad rámec tohto rozhodnutia poukázať na svoju ustálenú judikatúru v obdobných veciach (aj keď sťažovateľ v sťažnosti preukazuje, že ju pozná).

Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre predovšetkým zdôrazňuje, že „každé konanie možno začať len ako samostatné konanie a len na návrh oprávnených subjektov, a preto žiadne z nich nemôže tvoriť súčasť iného druhu konania pred ústavným súdom a na základe jeho vlastného rozhodnutia. Ústavná a zákonná úprava konaní pred ústavným súdom ich preto koncipuje výlučne ako samostatné konania a nepripúšťa možnosť uskutočniť ich aj v rámci a ako súčasť iného druhu konania (konaní) pred ústavným súdom.“ (II. ÚS 66/01, tiež II. ÚS 184/03, III. ÚS 184/06, IV. ÚS 314/07). Z citovaného okrem iného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nemôže ústavný súd uplatniť právomoc, ktorou disponuje v konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy. Záver vyplývajúci z citovaného právneho názoru má nesporne aj ústavnú relevanciu, a to zvlášť v prípadoch, ak by sa v konaní, ktoré patrí v zmysle čl. 131 ods. 2 ústavy do pôsobnosti senátu ústavného súdu, mala uplatniť právomoc, ktorú ústava zveruje do pôsobnosti pléna (čl. 131 ods. 1 ústavy), čo je aj prípad sťažovateľa. Aj ústavný súd je totiž viazaný čl. 2 ods. 2 ústavy, a preto si senát ústavného súdu nemôže v rozpore s ústavnou úpravou atrahovať právomoc pléna ústavného súdu, a to ani vtedy, ak by to v okolnostiach prípadu mohlo byť v prospech ochrany základných práv a slobôd (porovnaj IV. ÚS 50/2010).

Ústavný súd vo svojej judikatúre tiež opakovane uvádza, že sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy sa možno brániť len proti porušeniam základných práv individuálnymi, a nie normatívnymi právnymi aktmi. Preto nemožno v konaní o takejto sťažnosti vysloviť, že k porušeniu ústavou garantovaného práva došlo priamo ustanovením normatívneho právneho aktu, ale iba jeho konkrétnou aplikáciou (IV. ÚS 306/08, m. m. III. ÚS 18/02). Ústavný súd ďalej poznamenáva, že je v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy viazaný prezumpciou správnosti normatívnych právnych aktov. Na posúdenie ich ústavnosti slúži iný typ konania (konanie o súlade právnych predpisov). Z tohto dôvodu takéto sťažnosti odmieta ako zjavne neopodstatnené, keďže ich zjavná neopodstatnenosť spočíva v rozpore medzi typom konania pred ústavným súdom, ktorý sťažovatelia zvolili, a obsahom sťažnosti (m. m. IV. ÚS 253/08, tiež II. ÚS 40/00, II. ÚS 19/01).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. januára 2012